

بارزانی/تاله بانی...ووتەیا ره‌خه‌گه‌ران!...

شهری نازاد کرنا ئیراقی ره‌نگ ئو رویه‌ک نوی دایه روژه‌لاتا نافین. ره‌نگ ئو ژبانه‌ک نوی دایه هاوه‌لاتی بین ئیراقی ب گشتی ئو ب تایه‌تی نه‌ته‌وا کورد. د سه‌ری دا ژی دیار بو، که سه‌ر کردایه‌تی یا کوردی کارتین باشتر ئو ب هیز ل به‌ر ده‌ست هه‌بون ئو هه‌تا نوکه ژی د ده‌ست سه‌ر کردایه‌تی یا کوردی ئەف کارته‌نه هه‌نه. کارتین که ب ئاویه‌ک به‌رفره دشین بینه گورانکارین نه‌خشه‌یا روژه‌لاتا نافین، ئو بیته هویه‌ک سه‌رسورمانکه‌ر ژ بوی جفاکا ناف نه‌ته‌وی ئو روژه‌لاتا نافین. پرس ئەفه هه‌تا چ راده‌یه‌کی سه‌ر کردایه‌تی یا کوردی سود ژ فان کارتاتان وه‌رگرتی نه؟

به‌ری کو به‌رسفا ئی پرسێ بیته داین، پیوسته که بیته دیار کرن، مبه‌سه‌ست نه‌ک ئەفه که ئەف پرسه بیته زه‌لال کرن، به‌لام لایه‌نک دی ئی کیشه‌یا کوردستانی بیته دیار کرن. ماوه‌یه‌ک درێژه که پینوس ب ده‌ستین کوردستانی- ره‌وشه‌نیر ئو نوسه‌ر- هه‌م ل کوردستانی ئوه‌م ژی ل ده‌رفه‌ی کوردستانی ب ئاویه‌ک گشتی هیزش دینه سه‌ر هه‌ردو پارتین سه‌رکی - پدک ئو ینک- ئو سه‌ر کردایه‌تی یا فان پارتی یان. ره‌خه‌ن د جهی خوه دایه ئو پیوست ناکه‌ت ژی که ری ل به‌ر ره‌خه‌گه‌ران بیته گرتن. به‌لام هه‌می ل سه‌ر ئی کوکن که ره‌خه‌ن پیوسته که ئافادانکه‌ر بیت. قه‌واره‌یا که ره‌خه‌ن تیدا بیته دیار کرن، گرنگی یا ره‌خه‌نیان دیار دکه‌ت. بیرو رایین که دیارکه‌ری توره‌ی ئو سوکایه‌تی کرن بن وه‌ک ره‌خه‌ن نائیته ناسکرن. کیشه‌یا یه‌ک نه‌گرتنا هه‌ردو ئیداره‌یین کوردستانی، که وه‌ک مالا کورد تیته ناسکرن، ته‌وه‌را به‌رفره یا ره‌خه‌گه‌رانه. ئو ته‌وه‌را دی بین ره‌خه‌نیان د زفریته سه‌ر جیاوازیین د نابه‌را دیتین سه‌باره‌ت ب کیشه‌یا که‌رکوک ئو به‌شین کوردستانی یه، که هه‌تا نوکه ژی ریکه چاره‌سه‌ری ژ بوی نه‌هاتیه دیتن، به‌لکو ئەف ته‌نیا د قه‌واره یا یاسایا کاتی یا ئیراقی دا وه‌ک ریکه چاره‌هاتیه دیار کرن. ئیرو سه‌باره‌ت ب کیشه‌یا که‌رکوک ناکوکیین د گه‌ل هیزن ئیراقی ئو وه‌لاتین جیران هه‌نه، که ژ بوی سه‌ر کردایه‌تی یا کوردی ئو نه‌ته‌وا کوردی " کیشه‌یه‌ک پرنسیپی یه " که دابه‌زین ژی نینه. ب کرده‌وه سه‌ر کردایه‌تی یا کورد ب ئاویه‌ک جدی ئەف خواستینه که د چارچو‌فه‌یا ئیداری دا بیته چاره‌سه‌ر کرن، دکاتی که بریاره‌ک یاسای ل پشت چاره‌سه‌ر کرنا کیشه‌یه‌ک وه‌ها هه‌یه.

ره‌خه‌نیین که تایه‌تی ئاراسته‌ی که‌سایه‌تی یا کاک مه‌سه‌ود بارزانی ئو بنه‌مالا بارزانی- مام جه‌لال تاله‌بانی ئو ئیکیتی نیشتمانی کوردستان هاتینه کرن پتر دزفرن سه‌ر هندی که گویا ئەف هه‌ردو سه‌ر کرده‌یین کورد ته‌نیا ل په‌ی به‌رژه‌وه‌ندیین بنه‌مالا خوه دگه‌رن. ئو بزافا نه‌ته‌وا کوردی ژ بوی مه‌رامین خوه بین تایه‌تی ب کار تینن. ئەف هنگی ده‌ردکه‌فیته هوئی ده‌ما که مروفل کیشه‌یین شرکه‌تین موبایل ته‌له‌فون، ئو تیکلیین که ب شرکه‌تین تورکیه فه هاتینه داین بینته به‌رچاف. ب تایه‌تی که تیکلیین مام جه‌لالی بین رامیاری/ئابوری ب به‌ره‌ی تورکمانی/تورکیه فه که گه‌هیشته راده‌یه‌کا به‌رفره که د خواستن ب فیلمی که گویا " مام جه‌لال ده‌ستی که‌نعان قه‌ساب " ی ماچ کری یه وه‌کی سوکایه‌تی کرن ب بزافا نه‌ته‌وا کوردی هاتیه ناسکرن. هه‌له‌ت نه‌گه‌ر ئەف راست با، به‌ئی سوکایه‌تی کرن ب بزافا نه‌ته‌وا کوردی بو. به‌لام راستی تشته‌ک دیه. ل ئالی دی جیرانین کوردان دخواستن که ناکوکی د ناڤه‌را مام جه‌لال ئو کاک مه‌سه‌ود بارزانی دا چینی بکه‌ت، به‌لام ئەف ژی سه‌ر نه‌که‌ت ئو خه‌یالین وان به‌ر ئاف چون.

دوژمنین کوردستانی د زانن که گهر ستوین نو بنگههین پارتین سهره کی سست بکهن یان ژی بشین کارگیز بن ل سهر تهوهره دیتنن سهر کردایهتی یا کوردی سهبارته ب کیشهین پهنسیپی ، دئ هنگی بشین گورزی خوه ل دژی گهلی کورد بوهشین. سیاسهتهک وها ژ نالی دوژمنان فه گهلهک جارن سهرکهتی یه نو بویه هوی ژ ههف پارچه بونا ریژین یه کگرتنا رامیاری نو لهشکهری بزاڤا کوردستانی . کارهساتین وها پتر ژ بهر نه بونا ژ ههف تیگههیشتهک نهتهوی ، ههروه سا ژی بیر و رایین جیاواز ژ بوی دارشتنا بهرنامهیک یه کگرتی- د کاتی خوه دا بهرهی کوردستانی نو پشتی سهرهلدانن پارلهمانن کوردستانی- که بشیت بزاقهک وها بگههینیت نارمانجین سهره کی نو دهستیشان کری ب دی هاتینه. دوژمنین نهتهوا کوردی شیانه که سود ژ ناکوکیین د نافهرا سهر کردایهتی یا کوردی بگرن نو بگههن نارمانجین سهرکهین خوه. بهلام نیرو ب هه بونا دهر گهه نو کهنالین دیپلوماسین جیاواز، سهر کردایهتی یا کوردی پتر هاتیه بال ههف نو یهک دگریت نو پتر ژ بوی بهرزهوهندیین نهتهوی سود ژ فان دهر گههان دگریت. ب کار نانینا فان دهر گههان پلانین دوژمنان بهرناڤ برنه نو یه کگرتنهک د وتارا سیاسی نو ههلویتین ههردو سهر کردهین کوردی دا - مام جهلال نو کاک مهسعود بارزانی - ب دی تانیه، که ئەف ژی ب خوه نیشانا پتهو بونا یه کگرتی یه.

گهلی کورد د رهوشین نالهبار، چهوساندن، مالویرانی نو دهر بهدهری دا ژیان بری یه سهر. فان هویان ب ناوایهک بهرفره کارگیزی ل سهر کهسایهتی یا تاکتی کورد هه بویه، که سهرهلهندهت، بهلام ههردهم بن دهست بیت. نو ب نه بونا فاکتهرین په یوه ندیین دیپلوماسی کارگیز یهک بن وچان ل سهر کهسایهتی یا کوردی هه بویه، که خوه وه کی کهسایهتی یهک لاواز ناسبکهت.. بهلام سهرهلدانن پیروز داوی ب ره شهک وها نانی. بنه مایین کهسایهتی یا کوردی هاته خورتکرن. ناسنامه یا کوردی هاتیه پهروه ده کرن، دامه زانندن نو ژیانندن. بنگهها یه کگرتنا نهتهوی خورت تر بو. نو ئەف هویه نه بون که وا کر که هیژین کوردی بونه فاکتهرین سهره کی د شه ری نازاد کرنا ئیراڤی. جیهان هه می ته ماشه فانی چالاکیین پیشمه رگه یین کورد بو، که چاوان ل ره خ هیژین نه مریکا فه توانیا لهشکهری یا هیژین کوردستانی نیشانی گهوره هیژا لهشکهری یا جیهانی دا. نیرو ژی پاراستنا کوردستانا باشور ژ تهرور نو نازاوه چیان هه می د زفریته سهر هیژای نو زیره فانی یا هیژین لهشکهری نو پاراستنا کوردستانی. ده قیت که ئەم هه می پئ شاد بن نو شانازی پئ بکهین.

بهلی، دیتن نو بوچونین کاک مهسعود بارزانی ل ناف کوشکین داگیر کهرین کوردستانی ل هه می جیهانی بانگ فه دا. ئی جاری ب جدی یه ته کی که گه هیشته هیسکین لاشین داگیر کهرین کوردستانی. - واته ئەف ژ بیر نه ئیته کرن، که ئەم - کورد - ل سهر ناخافتنا خوه جدی نه نو گه فان ناکهین، بولکو ئەم دئ پئ ژی رابن. دیتن کاک مهسعود بارزانی وه کی بروسکی دنگین کوشکین دوژمن نو داگیر کهرین کوردستانی توشی هه ژای کر. ئەف دیتنه ل نالی دی ژی، وهک داخویانی یا شه ری ل هه مبه ر هه می داگیر کهرین کوردستانی نو هیژین ئیراڤی که ل دژی ل بیروکه یا "که رکوک دلی کوردستانی یه" هاتیه دیار کرن. ژ بوی دوژمنان هاتیه دیار کرن، که نه تهوا کورد ب سهر کردایهتی یا خوه فه نامادیه ژ بوی پاراستنا ناسنامه یا خوه نو ناماده یه که وازل هه می دهسکه فتنین خوه بینیت نو دهست باقیته "که لاشینکوفی" نو دیسان خوینا خوه تومار بکهت. چیا یین کوردستانی ناماده نه که سفهره یا خوه ژ بوی پیشمه رگه یین کوردستانی فه کهن. ئی جاری پیشمه رگه یین کوردستانی سنورین "جه بهل حه مرین" بهر نادهن، بهلکو ریک نادهن که یهک دوژمنی کوردستانی پئ خوه باقیته پشت چیا ی سور یان ژی جه بهل حه مرین. سناریو یین وه لاتین داگیر کهر، تایه تی تورکیه، هه می دئ بهر ناف چن.

ئەگەر ئەف ھات ئو رو دا ھېزەك وەكى ئەمريكا ناكوكيەك وەھا د ناقبەرا كوردان ئو ھاوپەيمانی وئى بى ناتو- توركيە - دېرژە وەندى يا خوە دا نابىئىت. كوير بينا ناكوكى يان د ناقبەرا كوردان ئو توركيە دا د بىتە ھوى سەرتىشى يەك مەزن ژ بوى ئەمريكا. ئو ئەگەر ھات ئو شەرەك ناقخوى ل ئىراقى رودا، راگەياندا دەولەتا كوردستانى ل پەى خوە تىئىت. كارەساتەك وەھا ھەتا رادەيەك بەرفرە دى رېكفەر دىت ژ بوى وەلاتىن جىران كە تلى يا خوە بىخەنە ناف ناكوكيەن ئىراقى دا ئو ئەگەرا يوگوسلاڤيا دوپەم ل ئاردا ھەيە. بەلام ناي سەروك حكومەت ئو جەنەرالىن وەلاتىن داگىر كەرىن كوردستانى ئامادە نە كە ل سەر كىشەيا كوردستانى بگەفەنە بەردەستى دادگەھا لاھای؟

رەخەنگرىن بزاقىن راميارىن كوردستانى، كە خوە د ناف قالب ئو چارچوقەيەك يوتوپى يا راميارى دا فەشارتىنە سەر كىردايەقى يا بزاقا كوردى وەكى "خائىن، وەلاتفروش، نەتە وەفروش ئو كەسايەتتىن كە بەرژە وەندىن بىنەمالا خوە دپارىزن" ناقكرىنە. بىناقكرنا بزاقىن كوردستانى ب نائى - "خائىن" - ل دژى بەرژە وەندىن سەرە كىين بزاقىن نەتە وىين كوردستانى يە ئو ل جەھى خوەدانىنە، بەلكو دوپەر ژ راستى يا بزاقا كوردستانى ئو جوخرافى يا كو نەتەوا كوردستانى تىدا ھاتىنە زندانى كرن. رەوشا جوخرافى ئو راميارىن جىھانى پىويستە كە ل بەرچاف بىتە گرتن، ئەگەر بىت ئو دادوهرى يەك ل سەر بزاقا نەتەوا كوردى بىتە كرن. بەلى كىماسى ل دەف سەر كىردايەقى يا راميارى ئو لەشكەرى يا كوردى ھەبويە/ھەى ئو ل كاتى پىويست دا ئەف كىماسى يەنە نەھاتىنە چارەسەر كرن كە بشىن سود ژ ناكوكيەن نائفەتەوى ئو ھەروەسا ژى ناوچەى وەرگرن. ب داخ فە ئىرو ھندەك رەوشەنبىر ئو پىنوس ب دەستىن كوردستانى، پارتىن سەرەكى وەكى پەك ئو يىكى، ئىگرتوى يا ئىسلامى خستىنە بەر شالووين ھىزىشىن پىنوسىن خوە. تاوانبار كونا سەر كىردايەقى يا كوردى ب نائى خىانەتە كار نە د جەھى خوە داىە. ئەگەر سەر كىردايەقى يا سىياسى يا كوردى خائىن، پىويستە كە ئەم فى پىرسى بگەن، ئەفەن كە خوە وەكى رەوشەنبىر ددەنە ناسكرن ل كوى بون، كە فان خائىنان ژ بوى نەتەوا كوردى بدەنە ناسكرن؟ چما ھەتا نو كە ژى رەوشەنبىر كوردى پىنگاڤەك ھاوبەش ژ بوى داوى ئانىن ب كىشەيەك وەھا نەئافىتەن؟ ناي ئەف رەوايە كە بىتە ديار كرن، كە "خىانەتكارىن مەزن رەوشەنبىر نەتەوى نە"؟ چما ژى پىزا تىتە گوتن رەوشەنبىر؟ رەوشەنبىر ئەگەر خەما نەتەوا خوە بخويت، وئى وەك پىويست دەست ب چالاكى يان بگەت، كە ل ناف جفاكى دا دەنگ بەدەت. نەك ل پشتا مىزا نقىساندىن بىت ئو راستى يان ل چارچوقەيەك تىورى بىئىت، كە چ ھاوسەنگى د گەل راستى يا جفاكى نەبىت. نمونە ژى گەلەكن. كاتى ئەو رەوشەنبىر كە ھەتا دوھى ب وئىنەھەقال ئو كارىكاتوران سەر كىردايەقى يا كوردى ب ھەر جورەيكى شروڤە دكرن. كاتى ئەو رەوشەنبىر ئو پىنوس بدەستىن كە خوە ل پەى مىزا خوە حەشار داينە ئو ھەتا دوھى نە مرەكەب ئو نەكاخەزان تىزا بابەتتىن وان دكر، كە ل دژى سەر كىردايەقى يا كوردى بنقىسن. كاتى ئەو رەوشەنبىر كە ئىرو ب چافى خوە دىبنن كاك مەسعود بارزانى ل ناف نائفەندا توركان ئو دوژمنىن كوردستانى ل دژى وان سىنگ فەدايە ئو ديار كركە كەركوك دلى كوردستانە ئو ئامادەينە كە ل دژى ھەر ئالى يەك شەر بدومىنىن، ئەگەر بخوازىت كە كەركوكى ژ كوردستانى فەكەيت. دىتتەك كە حكومەتا ئىراقى ئو ھىزىن ئىراقى ژى توشى ھەراسان كرى يە. دىتتا كە سەر كىردايەقى يا كوردى نەشەت ل دژى رايان نەتەوا خوە راوستىت، ئەگەر ھات ئو نەتەوا كوردى داخواسەر خوە بوئى بگەن. كاتى ئەف رەوشەنبىرەنە. ناي دىتتىن وان سەبارەت ب سەر كىردايەقى يا كوردى، دىتتەك شاش نەبويە؟ كاتى ئەو رەوشەنبىر ئو پورتونىست، كە خوە وەكى رەوشەنبىر نائفەكن، بىي كور رەوشەنبىر بن. كاتى ئەو كەسايەتىن كە توشت كىماسىين كەسايەقى بونە ئو ل خوە را نابىنن، كە بەشدارى بزاقا جفاكى بگەن، كە بەرھەم ھىنەر بىت ئو بشىت نقىشىن داھاتى

بئى كوردستانى پەروەردە بىكەت. ئەزىب قان دىران خوازىارى ھىندى نىمە كە رەوشەنبىر ئو پىنوس بدەستىن كوردستانى واز ژ رەخنىيىن خوە ل ھەمبەر دەسلاتا رامىارى يا كوردستانى بىنن. بەلام ب پىچەوانەفە بىر دكەم. كاتى كە رەوشەنبىر واز ژ خەباتەك وەھا ئانى، ھىنگى ئەو نەك رەوشەنبىرە، كە ھىزەك ئافادانكەر بىت، بەلكو وىرانكەرە. لەورا ھىژاى يا كەسايەتى يا رەوشەنبىر پىويستە بىتە راگرتن. چونكە ئەف ھىزە وەكى فىتامىن ئو دەرمان تىتە زانىن. ئەف رەوشەنبىرە كە پىشەواپى جفاكى يە.

سەردار شەرىف سەندى serdarsharif@hotmail.com

كوپەھاگ-دانمارك 21.10.2004